

nes oktatásnak nagy jelentősége volt a múltban és van ma is, stb., ezeknél a felismeréséhez nem csupán lángelmével lehet eljutni, hanem rájön mind-egyikre a nyitott szemű, áldozatos okosság is, ebből pedig valóban bőven volt tiszteletreméltó Ward Máriában. Ő a biblia emlegette »mulier fortis«, a bátor nő, aki »os suum aperuit sapientiae«, bölcs dolgokat beszélt, aki »manum suam misit ad fortia«, merész cselekedetekbe fogott.

Említi a szerző az angolkisasszonyok mai tanítási és nevelési irányának főbb vonásait is. Mind helyes, amiről ír, de van valami, amit napjainkban minden leánynevelőnek különös figyelemre kellene még méltatnia. A női lélek nem annyira, a szintézis, az összefogás lelke, hanem inkább analízisé, a részleteké, a szétválasztásé. A világért sem mondom, hogy csak az első becses, a másik nem, de a mai élet s az igaz kereszténység bizonyos irányban egyiséget sürget. Nem szabad a nőket jogosan érnie annak a súlyos vádnak, hogy főleg ők a gátjai a nemzeti, népi egységnek, hogy a közösségek életét ők szaggatják szét elsősorban, hogy különösen ők teszik lehetetlenné az összefogást. Nagy-nagy áldás hullanék azokra a leánynevelőkre, akik már a zsenge gyermeki lélekben visszazorítani igyekeznének a társadalmi góg, a lenézés, a sokfelé szakadás, az elkülönülésre vágyakozás vészes hajlandóságait.

Kár, hogy a szép és lelkes füzet latin idézetei tele vannak sajtóhibákkal.

Stuhlmann Patrik

Szögi Endre: A zenei képesség és tehetség elemzése. (Közlemények a Szegei Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetéből. 36. sz.) Szeged, 1940. 8-r., 59 l.

Értekezésében a szerző a zenei képesség megállapítására törekszik kísérletek alapján. Kísérleteit 10—12 éves polgári iskolai tanulókon végezte s mivel az ország tanuló ifjúságának jelentős hányada polgári iskolába jár, a jövő társadalom lényeges részének zenei előképzettségéről ad értékes képet, azonkívül azt a célját, hogy vegyes intelligenciájú egyéneket vizsgáljon, így érthette el legjobban.

Mit nevezünk zenei képességnek, illetőleg tehetségnek? Megkülönböztünk általános és speciális intelligenciát, az előbbi körébe tartoznak az általános értelmi képességek, az utóbbi pedig értelmiségi többlet s ez már a képesség vagy a tehetség jelenléte. Az általános intelligencia az alapja a speciális intelligenciának, hiányát nem lehet semmivel sem pótolni. A viszonyító érzéknek a zenében is szerepe van, még pedig alacsonyabb fokon belátás, magasabb fokon önálló kapcsolat alakjában. Általában csak az alkotó képesség jelent tehetséget, a zenében azonban már az előadóművészekről is mint tehetségekről beszélünk annak ellenére, hogy csak reprodukálnak. Ez a reprodukálás azonban már majdnem a produktivitás fokáig jut el, mivel az előadóművészek a mások zenéjével kapcsolatos belső élményeiket magukból kivetik, közlik a hallgatósággal. A legtöbb esetben a művészi magaslaton álló egyének a produktivitás magaslataira is fel tudnak emelkedni. A zenei tehetséget nem csupán a zenei képességek összessége alkotja, hanem az ember egyéniségének is döntő szerepe van benne. A zenei képességek és az egyéniség kölcsönhatása oly erős, hogy analitikusan szétbontani őket csak kivételes esetekben lehet.

Kísérleteiben a szerző a zenei képességek fejleszthetőségét s ezzel kapcsolatban a muzikalitás kifejlődését vizsgálja. A muzikalitás alkotóelemeit

a hallás-, a dallam-, a ritmus- és a harmónia-érzékekben látja. Ezeket vizsgálja kísérleteiben külön-külön. Kísérleteit nagy gonddal állította össze s a muzikalitás alkotóelemeit minden oldalról kimerítően és alaposan vizsgálta. Nem szorítkozott azonban csupán e részképességek vizsgálatára, hanem ezenkívül vizsgálta a zenei képességhez szervesen hozzátartozó értelmi, érzelmi mozzanatokot, valamint a fantázia fejlettségét is. Érdekesen írja le kísérleteit s nagyon tanulságosak vizsgálati eredményei.

A vizsgált részképességek összesítése adja a muzikalitást, amelynek magasfokú fejlettsége esetén beszélünk zenei tehetségről. Fontos megállapítás, hogy a tehetséget mindig fejleszteni kell, mert a tehetség eredetileg szunnyadó (latens) állapotban van. Nem közömbös tehát a tehetség kifejlődésére nézve, hogy milyen külső hatások érik. A környezet elősegítheti, de gátolhatja is a tehetség kifejlődését. Elősegítheti, amidőn minden kedvező feltételt megteremt — gátolja, amidőn elnyomja a tehetséget. Gyakran előfordul azonban az is, hogy a környezet negatív hatással ösztönöz, ilyen pl. ha nehéz feladatokkal a növendéket fokozottabb erőfeszítésre kényszeríti. A fogyatékosági érzés is elősegítheti a tehetség kifejlődését. Nagyon fontos, hogy a bontakozó tehetséget sajátos tehetsége irányában vezessék s emberileg és zeneileg egyaránt fejlesszék. Erre csak olyan tanár képes, akiben erős a növendék iránti szeretet s aki szaktudása mellett kellő lelkiismerettel is rendelkezik.

Szögi Endre értekezése nagyon értékes gondolatokon alapszik, de ezeket nem fejt ki elég világosan, így elméleti fejtegetései néhol nehezen érthetők. Kárpótól azonban bennünket ezért valóban értékes kísérleteinek ismertetése, amelynek minden során érzik, hogy kiváló szakember munkája.

Hencz Ilona.

Tarcsay Izabella dr.: Pszichodiagnosztika. (A Rorschach-vizsgálat és klinikai alkalmazása.) Budapest, 1941. 8-r., 253 lap.

Miután a Wundt-féle kísérleti lélektani iskola mintegy negyedszázadon át nagyszámú vizsgáló eljárást eszelt ki a lelki működés elemeinek megállapítására, és ezekből az elemekből kívánta összeállítani az emberi lélek épületét, az érdeklődés, leginkább Ehrenfels kezdeményezésére, az egész felé fordult. Ugyanekkor, a századforduló táján jött újra divatba az egyéni különbségek lélektana (Binet, W. Stern, Klages), melyet a 19. század szigorúan természettudományos korszakában nem ismertek el komoly tudománynak. A lélektan ez új ágának művelői ismét két áborra szakadtak: Stern, Münsterberg, Moede megmaradtak a részletekutatásnál, míg Binet, Klages az egyént oszthatatlannak (»individuum«) tekintették és ú. n. globális vizsgálati módszerekre tértek át. Ma már tudjuk, hogy mind a két fajta módszerre szükségünk van, ha emberi személyiségeket, jellemeket akarunk tudományos pontossággal megismerni és leírni. Sőt, még egy harmadik módszert: a mélylélektanit is segítségül kell vennünk.

A személyiségvizsgálatok elterjedését a mindennapi élet szükségletei is előmozdították. A pályaválasztási tanácsadók, a különféle szakiskolák és üzemek, a gyógypedagógiai intézetek, kiegészítő iskolák, javítóintézetek, végre az elmeorvosintézetek mind azt várták és részben még ma is várják, hogy a lélektani kutatás minél jobb és biztosabb módszert bocsásson rendelkezésükre, hogy minden tehetség és minden fogyatékoság a maga helyére kerüljön.